

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Ryszard Witkowski

w sprawie K. N.

skazanego z art. 62 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 23 lutego 2024 r.,

wniosku obrońcy o wznowienie postępowania w zakresie kosztów procesu co do

kosztów zastępstwa procesowego,

na podstawie art. 430 § 1 k.p.k. w zw. z art. 545 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

pozostawić wniosek obrońcy bez rozpoznania.

[J.J.]

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z 29 września 2022 r. sygn. akt. II AKa 224/22, przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Katowicach kwotę 738,00 zł brutto tytułem pomocy prawnej udzielonej K. N. w postępowaniu apelacyjnym, a Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z 15 marca 2022 r. sygn. akt. XXI K 14/22 przyznał od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Katowicach kwotę 738,00 zł brutto tytułem pomocy prawnej udzielonej w postępowaniu w pierwszej instancji.

Podstawą rozstrzygnięcia był § 4 ust. 1 w zw. z § 17 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu.

W dniu 24 sierpnia 2023 r. (data wpływu) obrońca skazanego wystąpił z wnioskiem o wznowienie postępowania co do kosztów postępowania w zakresie zwrotu kosztów zastępstwa radcowskiego, co do postanowień sądów w obu instancjach, na podstawie art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, w związku z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2023 r. zapadłego w sprawie SK 53/22. W wyroku tym Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2019 r. poz. 68 ze zm.) w zakresie, w jakim przewiduje wysokość opłaty stanowiącej koszty nieopłaconej pomocy prawnej ponoszonej przez Skarb Państwa udzielonej przez radcę prawnego z urzędu w wysokości niższej niż stawka minimalna opłat za czynności radców prawnych określonych w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 265 ze zm.), wydanym na podstawie art. 22⁵ ust. 2 i 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 1166), dotyczącym stawek minimalnych w sprawach prowadzonych z wyboru z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3, art. 32 ust. 1 zdanie drugie i art. 92 ust. 1 zdanie pierwsze Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania jest w przedmiotowej sprawie niedopuszczalny z mocy ustawy, co implikuje wydanie rozstrzygnięcia o pozostawieniu go bez rozpoznania.

Przedmiotem wznowienia postępowania, w tym także na podstawie art. 540 § 2 k.p.k., może być bowiem tylko takie postępowanie sądowe, które zostało zakończone prawomocnym orzeczeniem. Z treści przepisów art. 540 k.p.k. oraz art. 540a k.p.k. wynika w sposób bezsporny, że postępowanie sądowe, prawomocnie zakończone, musi rozstrzygać o odpowiedzialności karnej oskarżonego, a nie o

jakiegokolwiek kwestii incydentalnej, chociażby istotnej dla oskarżonego, rozstrzyganej w toku postępowania karnego. Stanowisko to jest ugruntowane w judykaturze Sądu Najwyższego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego (dalej SN) z 29 stycznia 2008 r. sygn. akt IV KO 118/07; z 7 maja 2007 r. sygn. akt V KZ 24/07, OSNKW 2007, z. 6, poz. 53; z 12 czerwca 2003 r. sygn. akt IV KZ 16/03, R-OSNKW 2003, poz. 1290 CD; z 12 kwietnia 2001 r. sygn. akt III KO 53/99, OSNKW 2001, z. 7-8, poz. 67; z 29 października 1997 r. sygn. akt II KZ 130/97, OSNKW 1998, z. 1-2, poz. 10; z 2 sierpnia 2023 r. sygn. akt I KZ 10/23; z 27 sierpnia 2008 r. sygn. akt IV KZ 59/08; z 11 września 2008 r. sygn. akt IV KZ 62/08).

Postępowania incydentalne mogą być przedmiotem wznowienia tylko wówczas, gdy zapadłe w nich orzeczenia definitywnie zamykają rozpoznanie danej kwestii, wywołując trwałe skutki (zob. postanowienie SN z 25 września 2013 r. sygn. akt III KK 231/13). W piśmiennictwie wskazuje się też, że możliwość wznowienia dotyczy postępowań ubocznych, o ile mają one autonomiczny, względem zasadniczego nurtu procesu, charakter, a więc nie mogą być z nim związane. Przykładem rozstrzygnięcia kwestii incydentalnej, które nie ma charakteru autonomicznego, albowiem ściśle wynika z orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, jest orzeczenie o kosztach postępowania, którego wznowienia domaga się obrońca w przedmiotowym wniosku (zob. zarządzenie SN z 20 grudnia 2023 r. sygn. akt I KO 115/23).

W konsekwencji należy uznać, że kwestia kosztów postępowania jest nie tylko immanentnie związana z danym postępowaniem, a więc nieautonomiczna, ale także zapadłe w tej kwestii orzeczenia nie mają charakteru definitywnego, skoro ustawodawca przewiduje możliwość wydania postanowienia uzupełniającego w przedmiocie kosztów. Tym samym orzeczenia o kosztach sądowych nie mogą być przedmiotem wznowienia postępowania. Zdaniem Sądu Najwyższego art. 540 § 2 k.p.k. nie stanowi zatem podstawy do wzruszenia prawomocnego postanowienia wydanego w przedmiocie kosztów obrony z urzędu i to niezależnie od tego, czy w tej kwestii prawomocnie orzeczono postanowieniem zawartym w wyroku kończącym postępowanie w danej instancji, czy osobnym postanowieniem.

Na obecnym etapie Sąd Najwyższy dostrzega natomiast możliwość uczynienia zadość wskazaniom zawartym w cytowanym wyroku Trybunału Konstytucyjnego i zniesieniu niekorzystnych dla wnioskodawcy skutków zastosowania wyżej wskazanego przepisu podustawowego w oparciu o instytucję uzupełniającego orzeczenia w przedmiocie kosztów postępowania (art. 626 § 2 k.p.k.). Ten tryb procedowania znajduje bowiem zastosowanie także w sytuacji, kiedy zasądzono obrońcy wynagrodzenie, lecz nie w pełnej wysokości (D. Świecki, Czynności procesowe obrońcy i pełnomocnika w sprawach karnych, Warszawa 2015, s. 290–291). Bezspornie natomiast właściwa wysokość kosztów (różnica między sumą zapłaconą a należącą się wnioskodawcy) stała się sądowi znana dopiero po wydaniu zapadłego wcześniej rozstrzygnięcia (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu składu siedmiu sędziów z 13 grudnia 2023 r. w sprawie o sygn. akt I KZP 5/23).

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[J.J.]

[ms]